

AKSEL J. KNUDSEN

GANDHI SOM FOLKEOPDRAGER

Hans folkeopdragene Grundtanker og deres Udformning i indisk Folkeliv

BRANDE BOGTRKKKERI

1943

Hovedindholdet af dette lille Skrift holdtes oprindeligt som Foredrag på et Lærermøde i Randers Amt med Undtagelse af de sidste Sider, som er blevet tilføjet som Følge af den nuværende Verdenssituation, der gør Gandhis Tanker højaktuelle endnu en Gang

Prisen (50 Øre + Porto) kan indsendes til Forfatterens Postkonto 17279, Overlærer Aksel J. Knudsen, Brande.

Knudsen, A. J. Gandhi as Educator of the Public.

2nd. Edition, the Danish Peace Academy, December 2008

De store Folkevækkere og Folkeopdragere.

Hos Folk, hvis Folkeånd er levende, livskraftig og skabende, opstår der nu og da store førende Personligheder, religiøse Vejledere og Profeter, gudbenådede Politikere, Socialreformatorer, Pædagoger og Folkeopdragere, Digtere eller Seere, hvis Syner og skabende Tanker virker til Fornyelse af de enkelte, der gribes af dem, ja, af hele Folkelivet, når de mange gribes af dem.

Bhagavad Gita, Indiens „Nye Testamente“, taler om, hvorledes Gud sender de store Redningsmænd, der i Guds Kraft redder Folket i dets Nød. Som en sådan Mand betragter det indiske Folk Gandhi, selv om Gandhi selv ser sit Liv og sin Virksomhed under et beskednere Synspunkt.

Om vor egen store Vækker og Fornyer af åndsliv og Folkeliv, Folkeopdrageren Grundtvig, er det sagt, at hans Syner skal råde Nord-Folkets Udsigt i tusinde år. Noget tilsvarende vil det indiske Folk sige

om deres store Folkeopdrager Gandhi. Som Grundtvigs Indsats er mangesidig og når mange Egne af Folkelivet, således også med Gandhis. løvrigt er det vanskeligt at finde Holdepunkter for en Sammenligning mellem disse to. Noget sådant skal da heller ikke her forsøges. Her er det blot Formålet at tegne nogle Sider af Gandhis folkeopdragene Tanker og hans praktiske Virksomhed i dens forskellige betydningsfulde Faser, således at jeg først nævner de levende Tanker, de skabende, samlende og folkefornyende Ideer og Principper, han kæmper for på indisk Grund, og bagefter nævner nogle Eksempler og Træk fra hans folkelige Virksomhed, der illustrerer og forklarer, hvorledes han virker folkeopdragene i den tætte Forening mellem Teori og Praksis, ved at give Ideen Liv og Form, iklæde ånden Skikkelse, Kød og Blod, uden hvilken den ville forblive uden Liv og Kraft og uden folkeopdragene Betydning, med andre Ord uden Sandhed: thi til Sandheden hører jo både et Liv og en Kraft, en ånd og dens virksomme og levende Ytringer og Udtryk i Mennesker og i Folkeliv.

Sandheden er Ledestjernen.

Gandhi har i sine selvbiografiske Noter, der begyndte at blive udgivet i hans eget Blad, „Young India“, i 1925¹, mens jeg var i Indien, selv nævnt det Hovedsynspunkt, hvorunder han ønsker, hans hele Liv og al hans folkeopdragene Virksomhed skal ses, idet han kalder disse selvbiografiske Noter: „Historien om mine Eksperimenter med Sandheden“. Det skal altså være Beretningen om hans aldrig trættede og gennem hele Livet stadigt fortsatte lidenskabelige Søgen efter Sandheden og hans ikke mindre helhjertede og lidenskabelige Kamp for i sit eget Liv i alle de Ting, han har med at gøre, og i alle de Forhold, hvori han står til Mennesker, at give et så nøje Udtryk, som han formår det, for den Sandhed, han har fundet, for det Lys, han har set, for det Liv, han har erkendt og følt røre ved sit eget. Thi Sandheden er ikke Liv og Virkelighed, er egentlig ikke til, hvis den ikke leves i og iblandt Mennesker. Den er kun ægte, når den finder et Udtryk. Ingen forstår bedre end Inderne, at det guddommelige for at være Sandhed må inkarneres. Det hører med til selve dets Væsen at skulle iklædes Kød og Blod.

Ren abstrakt Tænkning i Filosofi, Metafysik eller Matematik er ikke af videre Interesse for Gandhi. Sandheden skal for ham være eksistentiel, skal udtrykkes blandt Mennesker. Den objektive Sandhed skal for at være levende og ægte blive Sandhed for mig, finde subjektive, personlige Udtryk i Menneskets Livssfære.

---

1 Artikelserien startede 29. november 1925. Se slutnote II i første del af andenudgaven af Gandhis selvbiografi. Fredsakademiet, 2008.

M a h a t m a   G a n d h i

Gud er Sandheden.

Gandhi siger: „Mit Liv består ikke af noget andet end disse Forsøg eller Eksperimenter med Sandheden. Hvad jeg vil opnå dermed, er en højere Udvikling, at se Gud Ansigt til Ansigt, at finde Moksha, Frelse, Frihed fra Fødsel til Død. Jeg lever og røres og har hele min Tilværelse i dette Mål. Alt hvad jeg taler og skriver og foretager mig på det politiske Område er rettet mod det samme Mål.

Der findes visse Ting, som kun er kendte for en selv og for Gud. De kan naturligvis ikke meddeles til andre. Men de Forsøg med Sandheden, jeg nævner, er åndelige eller snarere etiske; thi det væsentligste i Religionen er det etiske . . . For mig er Sandheden det højeste Princip, der i sig omfatter mange andre Principper. Jeg dyrker Gud som Sandheden. Jeg er rede til at ofre alt, hvad der er mig kærest, for at kunne hengive mig til denne Søgen efter Gud og Sandheden. Skulle mit eget Liv kræves som Offer herunder, håber jeg, at jeg vil være

rede til at give dette. Sandheden må være min Ledestjerne, min Kæp og min Stav. Er end denne Vej snæver, smal og skarp som en Rageknivs Æg, har den dog for mig været den hurtigste og letteste. Thi denne Vej har frelst mig fra Undergang, og jeg er gået frem efter det Lys, jeg har fået. Ofte under min Vandring har jeg set svage Lys af den absolutte Sandhed, Gud, og Dag for Dag kommer jeg mere og mere til den Overbevisning, at han er det eneste virkelige, og at alt andet er uvirkeligt. Men de, der vil søge at forstå, hvordan jeg er kommet til den Overbevisning, må gøre de samme Forsøg som jeg og nå til den samme Overbevisning, om de kan.

Jeg er også nået frem til Vished om, at hvad der er muligt for mig, er muligt endogså for et Barn, og jeg har gode Grunde til at sige dette. De Redskaber, der skal til for at søge Sandheden, er lige så enkle som svære at håndtere. For den hovmodige og overmodige synes de måske aldeles umulige, for et uskyldigt Barn derimod meget mulige. Den, der søger Sandheden, må være ydmyg. Først da vil han se et Glimt af Sandheden."

Jeg har nævnt disse Gandhis egne Ord, fordi de slår hans Livs Grundtone an. Hvis man ikke forstår denne Kerne, hans Søgen efter Sandheden og hans Kamp for at virkeliggøre den, kan man ikke vinde Forståelse af hans Liv og hans store folkeopdragende Gerning. Den er helt igennem religiøs og etisk begrundet. Sin Fylde, sin Lidenskab, sin Dybde, sit Mod, sin Styrke og Udholdenhed, sin Uselvished og offervillige Tjenersind i Kampen er alt sammen religiøs begrundet og har sin Kilde i et levende Gudsforhold.

Den totalitære Kamp for Sandhed, Frihed og Ret.

Skal jeg med denne religiøs-etiske Grundtone in mente — og den må aldrig glemmes — nævne de vigtigste Sider af Gandhis folkeopdragende Virksomhed, må jeg desuden gøre opmærksom på, at disse enkelte Sider er vokset sammen til en uadskilkelig Enhed. Der er en Fasthed og Enhed deri, som er meget sjælden. Det er derfor vanskeligt at skelne imellem den folkeopdragene Virksomheds politiske og sociale, økonomiske og moralske Side. Også direkte Opdragelses- og Undervisningsvirksomhed har Gandhi taget op. Verden over er man i alle Lande mest kendt med hans mægtige politiske Kamp mod den britiske Imperialismes Undertrykkelse; men i denne Kamp er det politiske Moment kun den udadvendte Side, mens den egentlige Kamp består i en Masseopdragelse af det indiske Folk til at kæmpe for Sandhed, Frihed og Ret over en bred Front, der skal fylde hele dets Mennesketilværelse, og hvoraf intet i Folkets Privatliv eller dets sociale Liv er unddraget Kampen; thi Kampen er også, og det i allerførste Række, en Kamp for indre Frihed og Sandhed, for Frelse i moralsk og religiøs Forstand. Derfra kommer dens Glød og Intensitet, dens Lidenskab og Solidaritet.

De universelle Principper og deres tids- og stedbundne Midler.

Denne Kamp har mange Sider principielt set og finder praktiske Udtryk på alle de vigtigste Livsområder. Jeg skal med nogle indiske Ord nævne de vigtigste Sider af Sandheden og Kampen, som Gandhi ser den. Ingen af dem kan undværes i Helheden, men har hver deres nødvendige Plads i hans samlede Livsanskuelse.

Satya og Ahimsa kalder han de universelle og evigt gyldige Principper, mens Swadeshi og Khadd er de mere opportune, tids- og stedbundne Udtryk, Midler, der er nødvendige i det moderne Indiens og i den enkelte Inders Kamp for Frihed og Selvstændighed. Swadeshi er her igen et mere universelt Princip end Khaddar, mens dette er et underordnet, men i det økonomisk udbyttede moderne Indien alligevel nødvendigt Middel. Endelig må nævnes Varnashrama, hvormed Gandhi betegner sit Syn på Samfundsordning, Erhvervs- og Kasteordningen i Indien, hvortil må knyttes hans Syn på de kasteløse. På Højnelsen af de kasteløses Kår har Gandhi jo ydet en historisk uhyre betydningsfuld Indsats.

Sandhedsvirkelighed og Sjælekraft.

Satya betegner på een Gang Sandhed, Virkelighed og Sjælekraft, den evige Livsvirkelighed, som giver sig Udtryk, inkarnerer sig, i Sjælekraft, åndskraft og Sandhed. Som allerede nævnt rummes i dette Princip Virkeliggørelse hele Gandhis Stræben. En Satyagraha betyder „den, i hvem Sandheden bor“.

Nu er det en urgammel indisk Tradition, at enhver stor åndelig og moralsk Fører, som fremsætter eller er grebet af en Side af den evigt gyldige Livssandhed, må ikke nøjes med teoretisk, tanke- eller begrebsmæssigt at fremsætte dem, men han må finde et ganske bestemt og tydeligt Udtryk derfor i Virkelighedens Verden under Dagliglivets Kår. Den typisk indiske Måde at gøre dette på er at grunde en Ashram, d. v. s. en Bolig, der på een Gang er en Skole, et Hjem og en Menighed, hvor man bor sammen med den religiøse Fører, der ligefrem repræsenterer det guddommelige for en. Under hjemlige og meget jævne Former lever man, og gennem religiøse Øvelser, gennem Bøn og gennem Samtale indbyrdes og med Mesteren samt gennem

det praktiske Arbejde under Dagliglivets Kår søger man at finde Udtryk for den Sandhed, man har set, og som har grebet en.

Sådan boede Indiens store Tænkere, Filosofer, Lærere og Profeter i deres Ashrams sammen med Disciplene. Undertiden vandrede de om med hinanden og havde Hjem alle Vegne og Skole og Menighed på ethvert Sted, hvor Mennesker droges mod det Lys og den Sandhed, som boede iblandt Mesteren og hans Disciple, den Sandhed de ikklædte Kød og Blod, Liv og Virkelighed. Sådan vandrede Buddha om med sine Disciple. Men dette sidste Stade nåedes først, når man sammen under Livet i en fast Ashram i rigt Mål havde nået at tilegne sig det åndelige Liv, og når de skabende Livstanker havde nået at sætte dybe og uudslettelige Spor i Disciplenes Liv.

Betegnende nok har Gandhi i de allersidste år nu som en gammel Mand ophævet og lukket sin Ashram og fører med en Skare af sine nærmeste Tilhængere en sådan omflakkende Tilværelse, hovedsagelig med det Mål at bekæmpe Kasteløshedens On-der og at mildne de kasteløses onde Kår.

Den fuldkomne Solidaritet med de ringest stillede.

Det er Gandhis Bøn, at han i næste Tilværelse må blive født som kasteløs, så han kan komme til helt at dele de kasteløses Lod og som en af dem selv komme til at kæmpe deres Kamp for menneskeværdige Kår udadtil og for Frihed og Frelse indadtil. Vindes den indre Frihed i Sandhed, da vil også den ydre følge, er Gandhis Tro.

Den religiøse Drivkraft og Villigheden til at lide for Sandhedens Skyld.

De Opdragelsesprincipper, Livet i Gandhis Skolehjem leves efter, er de samme Ledestjerner, som bærer hele hans folkeopdragene Virksomhed. Gandhi gør selv atter og atter opmærksom på, at intet folkeopdragene Arbejde, hvis det da skal have virkelig gennemgribende Betydning, kan trives uden en tydelig religiøs Baggrund. Religion må være Drivkraften, men ikke den Religion, man kan tilegne sig efter

et teoretisk eller dogmatisk Studium af Alverdens hellige Skrifter, men derimod den Religion, der bor som Liv i Hjertet og indefra bestemmer ens hele Livsførelse. Den Slags Religion er nemlig et organisk Liv, som stedse er hos os, og som må være i stadig Vækst. I denne Forbindelse er Sandhed den allerbedste Ledestjerne. Man skal, hvis man ønsker Optagelse i Gandhis Skolehjem, som han netop kalder Satyagraha Ashram², d.v.s. det Hjem, hvori Sandheden bor, vokser og trives, aflægge forskellige Løfter. Disse Løfter skal ikke forstås således, at man kan holde dem i absolut og fuldkommen Forstand, men man udtrykker dermed en ærlig og redelig Stræben henimod det angivne Mål. Og det første Løfte er Løftet om at ville være sand, at man oprigtigt vil søge Sandheden og i alle Livets Forhold modigt følge det Sandhedens Lys, man har set. Sandheden skal leves og værnes, hævdes og forsvares, aldrig

² Gandhis sidste Ashram Servagram-Ashram blev oprettet i april 1936.

med ydre Vold, men snarere gennem frivillig Lidelse. Vold forurener og fordunkler, ja, udsletter Sandheden. Ved Lidelsen for Sandhedens Skyld lutres man selv i Sandheden og bliver i Stand til at give den renere Udtryk. Døden kan være det skønneste Udtryk for at være i Sandheden og at følge den. At følge Sandheden betyder at sige Nej til Sandhedens Modsætning, hvad så Følgerne end bliver for en selv.

Ahimsa som Kærlighed til Næsten.

Dette, at Sandheden aldrig må hævdes ved ydre Vold og i Følge sit inderste Væsen slet ikke kan fremmes ved andre end rene Midler, udtrykkes og understreges i det andet Opdragelsesprincip: Ahimsa. Ahimsa betyder ordret: Ikke-Dræben, Ikke-Vold, Ikke-Fortræd. Men disse Udtryk rummer slet ikke en blot negativ Livsholdning, men også, at man ikke må krænke eller fornærme nogen ved at huse en eneste bitter, selvisk, hadefuld eller ukærlig Tanke; intet må findes i ens Tanke, Ord eller Gerning, som kan volde Næsten Fortræd eller Skade. Den positive Side af Ahimsa udtrykkes bedst ved „frygtløs Kærlighed overfor Næsten i alle Livets Forhold“.

Dette høje Princip har Gandhi så kædet sammen med den kristne Tanke om at tjene Gud og Næsten i Kærlighed, navnlig således som den findes udtrykt i Jesu Bjergprædiken. Kærligheden til Fjenden, den personlige Fjende som den folkelige og politiske, den fremmede, er indbefattet heri. At gengælde ondt med ondt, Had med Had, Vold med Vold, er at bryde Ahimsa-Budet. At aflægge Ahimsa-Løftet betyder ikke, at man mener at have nået til at kunne udtrykke Ahimsa i alle Livets Forhold, men det betyder en bevidst Livsstræben i Retning af at virkeliggøre dette Ideal stedse inderligere og dybere og sandere.

„Mange af os har brændt Midnattens Olie i vore Lamper under denne Kamp. Og I må gennemstride mange søvnløse Nætter og gennemleve mange Sinds- og Sjælslidelser, inden I kan nærme jer dette Mål, siger Gandhi. „Hvis du giver et så levende og sandt Udtryk for din Ahimsa, din Kærlighed, at det gør et uudsletteligt Indtryk på din såkaldte Fjende, så må han gengælde denne Kærlighed“.

Ahimsa indbefatter også, at vi for at værne og vogte deres Ære, som er betroet os i Hjem eller Fædreland, ikke må anvende Vold under Forsvaret, men udlevere os selv i deres Hænder, som vil krænke og skade dem. Dette udkræver langt mere Mod end at gengælde Slag med Slag. Du skal stille dig imellem Angriberen og den angrebne og modtage Slagene uden at gengælde dem og uden at lade dit Sind besmitte af Had, så vil det onde og dets voldelige Udtryk udtømmes og udmattes på dig og derved både miste sin Magt til at skade den, du forsvarer, og også miste Magten i sig selv. Og dermed skabes Basis for Forståelse og broderligt Samarbejde. I alt Fald kan dette ikke skabes ad nogen anden Vej og det onde ikke overvindes på nogen anden Måde.

Vi ser, hvor inderlig og nøje en Forening urgamle indiske religiøse Ideer er indgået med kristne Tanker, eller i alt Fald hvilken nøje Parallel de danner dertil. Og det ejendommelige og gribende, ja verdenshistorisk set betydningsfulde er, at det er lykkedes under Gandhis Ledelse hos mange Indere at skabe en stærk Tro på disse Princippers praktiske Nytte, og at de allerede er anvendt kollektivt i stor Stil og med vældig Virkning såvel i den politiske Kamp som over for Bekæmpelsen af sociale og økonomiske Onder, hvor Ondet skyldes andres Selviskhed. Det er let at nævne talrige Eksempler på dette fra Indiens seneste Historie.

Ahimsa betyder endvidere også frivillig Fattigdom, idet det nemlig er uforeneligt med sand Kærlighed og den frivillige Lidelses Princip at eje megen Ejendom eller at leve et Liv i Luksus med rigelig Føde og smukke Klæder, så længe Millioner af

Brødre og Søstre lever i den yderste Fattigdom, ja på Hungersnødens og Hungersdødens Grænse.

Dette er en jævn Virkelighedstale, som når den efterfølges af Handling, har mægtige Virkninger blandt Indiens sultende og nødlidende Millioner. Kendere regner med, at mellem 30 og 40 Millioner Mennesker i det moderne Indien lever i den yderste Nød og Fattigdom.

Det tredje Opdragelsesprincip er Swadeshi. Ordet betyder egentlig: Eget Land-Principet. Men dermed betegnes ikke først og fremmest en moderne Art indisk Selvforsyningspolitik, men snarere det Princip, som man også arbejder ud fra i almindelig Pædagogik, at Opdrageren må tilrettelægge Opdragelsen således, at man går fra det kendte og nære til del foreløbig ukendte og fjernere. Således skal man også bære sig ad på det økonomiske Livsområde. Man må kunne klare sig selv og styre sig selv, også på det økonomiske Livsområde, førend man påtager sig videregående Opgaver. Vi skal lære at samvirke godt og effektivt i vor egen Hjemstavn i de snævre Livsområder. Gør vi ikke det, kan vi umuligt gøre det på videre Felter, og vi bliver da, om vi ikke forstår Hjemstavns-samvirket, let Genstand for Udbytning fra andre Livskredse. Hvis en Købmand kommer fra Bombay og byder dig Varer derfra, så gør du ikke rigtig i at støtte Bombay-Købmanden, så længe du har en hjemlig Købmand lige ved din Dør. I din hjemlige Landsby bør du støtte din Landsbybarber fremfor den moderne Barbér, der kommer til dig fra Madras. Hvis din hjemlige Barbér ikke er så dygtig som Barberen fra Storbyen, bør du sende ham til Byen, for at han kan lære sit Håndværk bedre. Hvis du finder, at du ønsker mange Ting, som du ikke kan få i Indien, må du lære at undvære dem eller at fabrikere dem selv, indtil du har lært dig Selvstændighed i alle Livsforhold og har erhvervet dig den Dygtighed, som gør, at du kan samvirke med andre dygtige Mennesker på lige Fod. På det økonomiske Område betyder Swadeshi altså, at man bør bruge de Ting og Varer, der frembringes eller kan frembringes af de nærmeste Naboer i ens egen Hjemstavn. Man skal tjene de hjemlige Industriegrene, søge at genoplive dem, hvor de ved fremmed Indblanding er blevet konkurreret ud, og at udbygge og fuldkomngøre dem, hvor de er mangelfulde. At man har forsømt og forladt dette sunde økonomiske Princip, er een af årsagerne til Indiens nuværende Fattigdom; det er en af deling, der muliggør en fremmed Nations økonomiske Udbytning af Landet. Man må derfor vende tilbage til dette Princip.

På det politiske Område betyder Swadeshi, at man bør bruge Landets egne Metoder, Organisationsformer, Institutioner og Måde at samvirke på, overalt hvor et Fællesskab skal træde i Funktion om Fællesinteresser. Har det hjemlige Samvirke Mangler, så skal man ikke indføre fremmede Metoder til Erstatning, men man skal udbygge og forbedre de hjemmegroede Måder at samvirke på. Gandhi mener hermed, at Landets Styre skal være et Hjemmestyre og et Selvstyre (Swa-raj), som er bygget op fra neden på det lokale og kommunale Selvstyres Grund, således som man har kendt det fra gammel Tid i Indien, hvor Landsbyerne ordnede deres egne Sager uden fremmed Indblanding.

Gandhis Virke for et rensat Kastesystem.

Degenerationen af Kastesystemet, som oprindeligt var anlagt på at tjene det hjemlige Fællesskab, er een af årsagerne til den nuværende Trællestand. Man skal derfor have et rensat Kastesystem. Hvis jeg kunde tro, siger Gandhi, at min Religion, Hinduismen, var Skyld i, og efter sit inderste Væsen godkendte det nuværende Ka-

stesystems Onder, da ville jeg ikke længere tilhøre denne Religion.

Nu synes det ganske vist for en ren historisk Betragtning, at Hinduismen ikke kan rense sig for Forsyndelser i denne Retning, men eet er der ingen Tvivl om: Gandhi har mere end nogen anden nulevende Inder virket for at højne Kastesystemet og på at bortskaffe mange af de skrigende Uretfærdigheder, som det i sin nuværende Form har godkendt. Med en frygtløs Energi har han, trods megen Modstand fra de ortodokse Hinduers Side og fra gammel Traditions Slendrian, utrætteligt virket for at skaffe de kasteløse, som Hindusamfundet vitterligt har stødt udenfor, almindelige Menneskerettigheder.

Gandhi har således brudt Kasten ved at adoptere Kasteløse og optage dem som Medlemmer af sin egen Husstand.

Arbejdet med at skaffe de kasteløse menneskeværdige Kår danner i det hele taget et særligt Kapitel i Gandhis store Indsats. Aldrig er de fattige og udstødte, de kasteløse og nødlidende ude af Gandhis Tanker. Hele det store nationale Livsværk, der jo omfatter alle de vigtigste Sider af Indiens folkelige Liv, har til Baggrund de nedværdigende Kår i ydre og indre Henseende, som Millioner lever under i Indien. Må man anslå Tallet af dem, der lever på Hungersnødens Grænse, til 30 a 40 Millioner, må man sætte de kasteløses Antal til ca. 50 Millioner. Nu betyder det jo ikke, at alle disse mange Millioner lever i den yderste Nød. Men de lever dog som Udskud i mange Henseender, der ikke har de samme politiske, sociale og religiøse Rettigheder som de andre Kaster, der, hvis de rører ved de kasteløse, undertiden må gennemgå Renselsesceremonier for at opnå ceremoniel Renhed igen. De må ofte tage til Takke med den Føde, ingen andre vil eller kan nøjes med.

Kastefolkene er Vegetarianere, men de kasteløse må ofte tage til Takke med Kød af selvdøde Dyr. Deres Livs Grundtone er Frygt for Mennesker og for Dæmoner. Vi har Paralleller til dette Fænomen i andre Lande, men dog ikke nær så grelle, f. Eks. i den Behandling, U.S.A.s hvide Befolkning lader Negrene blive til Del. Inderne, altså ikke blot de kasteløse Indere, men alle Indere i Sydafrika er blevet behandlet på lignende Måde af de hvide der. Gandhi har gennemført en kraftig Kampagne i Syd-Afrika før 1914 for at hjælpe sine Landsmænd og for at få ophævet visse uretfærdige Love dér. Det lykkedes ham netop ved Anvendelse af den „passive“ Modstands geniale Metoder, som senere fik så rig Anvendelse i selve Indien under Gandhis Førerskab.

Kasteløshedens Forbandelse den store Hindring for Friheden.

Det er karakteristisk for Gandhi, at han utrætteligt har fremhævet, at den hårde Behandling, Inderne har været Genstand for i Sydafrika fra de hvides Side³, er en retfærdig Gengældelse for den uretfærdige Måde, Kastehinduerne har behandlet de kasteløse i Indien på. Og ved alle mulige Lejligheder fremhæver Gandhi, at Indien ikke kan opnå Frihed og Selvstændighed, før end Landet har rensat sig for Kasteløshedens Forbandelse. Det er satanisk, siger Gandhi, at betragte noget Menneske som urent og udstødt. Og så længe Hinduer betragter Urørlighed som en Del af deres Religion, således at det er Synd og Urenhed at røre ved et andet Menneske, da er Folket selv trælbundet i sit eget indre Liv og kan umuligt vinde den ydre Frihed, der jo kun kan opnås indefra - - udad som en videre Udfoldelse af de indre Frigørelseskræfter. Gandhi forstår dette fra Grunden af. Derfor ser vi ham også være langt stærkere

---

3 Se eksempelvis Gandhis anden selvbiografi: Satyagraha in South Africa, fra 1928 og antologien med samme navn fra 1951.

optaget af at påpege sit eget Folks Misbrug, Synder og Mangler, end af at kritisere Englændernes og Regeringens. Flere Gange har han aflagt en Kampagne mod den britiske Regering, fordi hans Tilhængere i blind Fanatisme anvendte Vold. Han vil ingen ydre Resultater nå ved Vold og Tvang, fordi han dybt forstår, at sand Frigørelse ikke kan nås ad andre Veje og Midler end de rene og ikke-voldelige, der anvendes af Sind, der ikke hader. Den, der anvender Vold, er selv bundet og kan ikke vinde sand Frihed.

Genoplivelsen af den gamle Hjemmeindustri.

Det store Skoleeksempel på Swadeshi-Princippets praktiske Anvendelse på et Område, der på een Gang er politisk og økonomisk, har vi dog i Khaddarbevægelsen⁴. Khaddar betyder hjemmevævet og hjemmespundet Tøj. Gandhi lader sine Tilhængere aflægge Khaddar-Løftet som Udtryk for deres Villighed til selv med deres egne Hænder at spinde Bomuld på den gamle primitive indiske Spinderok og til aldrig at bære andet Tøj end det hjemmevævede Khaddar. Det indiske Klima tillader ikke den indiske Bonde at arbejde hele året med Agerdyrkning. I gamle Dage udførte han da forskellig Slags Hjemmeindustri, hvoraf den vigtigste var Forarbejdelsen af sit eget Tøj. Man spandt Tråden på sin egen hjemlige Spinderok, og man slog selv Trådene på sin hjemlige Væv i de århundredgamle Mønstre. Man farvede selv Tøjet med ægte Farver, der ikke tabte Glansen. Men under Konkurrencen med de af Englænderne forarbejdede billige Fabriksvarer af Bomuld hørte man efterhånden op med denne gamle Hjemmeindustri og de mange dermed beslægtede Bibeskæftigelser. Man gav hermed Mulighed for det fremmede Lands økonomiske Udnyttning og Udbytning af Indiens Millioner. Det er Milliarder og atter Milliarder, der i årtiernes Løb er gået i Englændernes Lommer ved Ødelæggelsen af denne gamle Hjemmeindustri. Gandhis Genoplivelse af den i den store Stil⁵, hvori det er sket, har haft mægtige nationaløkonomiske, ja, verdensøkonomiske Konsekvenser, foruden at det på en Række andre Områder har haft uhyre stor Betydning. Det er et udmærket Eksempel på Enheden og Sammenhængen i moderne Verdensøkonomi at nævne, hvorledes Gandhis Khaddar-bevægelse således en Gang, da han gennemførte et nyt Fremstød af Bevægelsen, influerede de danske Smørpriser. Gandhi satte en kraftig Agitation i Gang for at erstatte det engelske Bomuldstøj med Khaddar. Agitationen havde så stort Held med sig, at de mægtige Bestillinger, som hvert år plejede at blive afgivet gennem Grossererne til Bomuldsfabrikkerne i Lancashire i England, nu blev nedskrevet til en Brøkdæl. Så lå man med alt for store Lagre i England uden Udsigt til i en nær Fremtid at få dem realiserede. Man blev da nødt til at afskedige de engelske Arbejdere på Fabrikkerne i stor Stil. Disse plejede at købe dansk Smør til daglig. Det kunde de umuligt gøre, da de blev arbejdsløse. På den Måde influerede Gandhis Khaddarbevægelse temmelig omgående de danske Smørpriser.

* *

Det har altså haft vidtrækkende Følger, at Gandhi har genoplivet denne gamle Hjemmeindustri. Foruden de direkte og tydelige økonomiske Konsekvenser, har Bevægelsen påny lært Inderne det legemlige Arbejdes Værdighed, som ellers for en stor Del var gået tabt. Gandhi mener, at enhver Inder bør tilbringe en Del af sin Dag

---

4 Se anden del af anden udgaven af Gandhis første selvbiografi mine forsøg med sandheden s. 168 ff.

5 Se artiklen Til hver enkelt englænder i Indien II i andenudgaven af antologien Det unge Indien, Fredsakademiet, 2008.

med legemligt Arbejde. Gennem Khaddarbevægelsen er der givet Beskæftigelse til Bonden, som ellers en Del af året måtte gå ledig. Arbejdet med at forarbejde eget Tøj har øget Beskæftigelsesprocenten og Arbejdsindtægten med 20 pCt. Selvtilliden er blevet ranket hos Masserne, som ellers havde fået en Trælle-Mentalitet, og der er endelig på denne Måde vist en praktisk Udvej til Genrejsning af Landets Økonomi ved eget Arbejde, som har haft stor moralsk og folkeopdragende Betydning.

Spinderokken som Symbol.

Khaddar⁶, det hjemmeforarbejdede indiske Tøj, og Spinderokken er blevet et Symbol på den skabende Patriotisme, der vil politisk, social og økonomisk Frihed og Selvstændighed. Symbolet er også religiøst og moralsk betonet og rummer, gengivet med Gandhis Ord, denne Bekendelse: „Jeg kæmper ikke for et ydre Rige eller for min egen Frelse og Frigørelse, men jeg kæmper for de undertrykte og de fattige, at al deres Nød kan blive afhjulpet. At prædike Guds Kærlighed til det sultende Folk uden at afhjælpe dets Nød er at krænke Gud selv“.

Politik og Økonomi uden Religion og Moral eller løsrevet derfra har for Gandhi og hans Folk ingen Mening. De kan og vil ikke undvære den religiøse Tros stærke Lys, en Tro, der ikke blot har at gøre med Forstanden og Erkendelsen, men som bor uudsletteligt i Hjerte, Sjæl og Sind og derudfra med sit Lys og sin Kraft gennemsyrrer og bestemmer alt i Livet.

Disse folkeopdragende Princippers praktiske Anvendelse i den nuværende Verdenssituation.

Vi har set, hvorledes Gandhi anvender Swadeshi-Princippet, der går ud på at koncentrere Kræfterne om at tjene de nærmeste Omgivelser med Udelukkelse af de fjerne, på del politiske Område under Kampen for Frihed, Selvstændighed og Selvstyre. Kravet har overfor England undertiden drejet sig om at vinde Dominion-Status, men blev efterhånden til et stadigt voksende Krav om fuld Uafhængighed. Vi har tillige set, hvorledes Swadeshi-Princippet på det med det politiske Område tæt sammenhørende økonomiske Område førte til Khaddarbevægelsen som et af Midlerne til at opnå økonomisk Selvstændighed. Vi skal senere se, hvorledes Gandhi også på det religiøse Livsområde lader Swadeshi-Princippet få Konsekvenser og navnlig den, at Indere må holde sig til deres Fædres Religion, og hvor de finder den degenereret og mangelfuld, da ved en kraftig Reformation søge at forædle og rense den. Men inden vi går over dertil og derunder også sætter Gandhis Forhold til Kristus og til Kristendommen ind i et åndshistorisk Perspektiv, har det sin store og yderst aktuelle Interesse at undersøge ganske kort, hvorledes Gandhi og hans Tilhængere tænker sig at anvende deres åndelige og moralske Folkeopdragelsesprincipper på den aktuelle verdenspolitiske Situation, f. Eks. hvad de tænker sig at gøre, hvis japanske Tropper under Englands Krig med Japan forsøger en Invasion på Indiens Jord. -Lidt kunde vi ønske at sige derom, selv om vi iøvrigt i denne Artikelserie helt har forbigået Gandhis Arbejde for Indiens Frihed under Forsøget på at få England til at give Indien fuld Uafhængighed. Denne Gandhis Kamp har helt igennem været ført ud fra de her nævnte Principper og har i Historien fået Navnet Gandhis passive Modstand eller Non-Cooperationsbevægelsen⁷. Den er ikke blevet skildret her, fordi det drejede

---

6 Et enkelt eksempel på en økonomisk analyse af Khaddar-bevægelsen er Richard B. Greegs Economics of Khaddar fra 1928.

7 Samarbejdsnægtelsesbevægelsen.

sig om først og fremmest at belyse de Tanker og Ideer, der bærer hans Gerning som Folkeopdrager.

En indisk Forfatter, der nu opholder sig i Amerika (Krishnalal Shridarani⁸) stillede i April 1940 Gandhi det Spørgsmål, hvorledes han ud fra sine Principper tænkte sig at møde en fjendtlig Invasion⁹. Gandhi svarede ham ganske kort i det Blad, han udgiver, at man skulle lade de fremmede Erobrere (efter Sammenhængen måtte man tænke på Japanerne) komme ind i Landet uden at yde militær Modstand, men ved Grænsen meddele dem, at det indiske Folk ville nægte ethvert Samarbejde med dem, altså møde dem med passiv Modstand og alt, hvad det Ord indebærer i Gandhis Mund.

Den indiske Forfatter kæder dette korte Svar sammen med tidligere Udtalelser af Gandhi (ganske vist fremkommet under en anden Situation) og skitserer følgende Fremgangsmåde at anvende, når Indien står over for Invasion af en fremmed Hær:

Tilhængere af Ikke-Vold skulle tilbyde sig til ganske ubevæbnede at møde den indtrængende Fjendes Militærmagt ved selve Grænsen. I Hundredvis af Små afdelinger skulle de lægge sig ned, således at de langs hele Indtrængningsområdet med deres Legemer kommer til at danne en levende Maginotlinie og uden at gøre væbnet fysisk Modstand mod Fjendens Fremmarch lade sig nedtrampe af Soldaterstøvler, Hestehove, Tanks og Panservogne. Angriberne måtte da for at gennemføre Invasionen marchere hen over dette blodige Tæppe af ubevæbnede Mennesker. På ethvert Sted, hvor Fjenden trænger ind i Indien for at besætte og underkue Landet, skulle han mødes på tilsvarende Vis. Skridt for Skridt, alle Vegne, hvor han bevægede sig i Landet, skulle han mødes med dette Martyrsind og disse Martyrhandlinger, som ville gøre et rystende Indtryk på Fjendens Soldater. De er dog Mennesker og må før eller

---

8 Hovedværk War Without Violence, Harcourt Brace 1939.

Nævnt i the Religious Origins of Ahimsa: a twentieth-century distillation. John Howard Yoder, chapter ten in Chapters in the History of Religiously Rooted Non Violence: A Series of Working Papers of the Joan B. Kroc Institute for International Peace Studies.

[http://theology.nd.edu/people/research/yoder-](http://theology.nd.edu/people/research/yoder-john/documents/THERELIGIOUSORIGINISOFAHIMSA.pdf)

[john/documents/THERELIGIOUSORIGINISOFAHIMSA.pdf](http://theology.nd.edu/people/research/yoder-john/documents/THERELIGIOUSORIGINISOFAHIMSA.pdf)

9 Gandhi svarer den 13. april 1940: Two Questions from America. CWMG bind 78 s. 126-127. Uddrag: "The questions are admittedly theoretical. They are also premature for the reason that I have not mastered the whole technique of non-violence. The experiment is still in the making. It is not even in its advanced stage. The nature of the experiment requires one to be satisfied with one step at a time. The distant scene is not for him to see. Therefore my answers can only be speculative.

In truth, as I have said before, now we are not having unadulterated non-violence even in our struggle to win independence. As to the first question, I fear that the chances of non-violence being accepted as a principle of State policy are very slight, so far as I can see at present. If India does not accept non-violence as her policy after winning independence, the second question becomes superfluous.

But I may state my own individual view of the potency of nonviolence. I believe that a State can be administered on a non-violent basis if the vast majority of the people are non-violent. So far as I know, India is the only country which has a possibility of being such a State. I am conducting my experiment in that faith... The unexpected spectacle of endless rows upon rows of men and women simply dying rather than surrender to the will of an aggressor must ultimately melt him and his soldiery. Practically speaking, there will be probably no greater loss in men than if forcible resistance was offered; there will be no expenditure in armaments and fortifications. The non-violent training received by the people will add inconceivably to their moral height. Such men and women will have shown personal bravery of a type far superior to that shown in armed warfare. In each case the bravery consists in dying, not in killing. Lastly, there is no such thing as defeat in non-violent resistance. That such a thing has not happened before is no answer to my speculation. I have drawn no impossible picture. History is replete with instances of individual non-violence of the type I have mentioned. There is no warrant for saying or thinking that a group of men and women cannot by sufficient training act nonviolently as a group or nation. Indeed, the sum total of the experience of mankind is that men somehow or other live on. From which fact I infer that it is the law of love that rules mankind. Had violence, i.e., hate, ruled us, we should have become extinct long ago"...

siden væmmes ved deres egen Vold mod de værgeløse Masser. De må før eller siden nægte at gå videre.

Gør de det ikke, da møder de nye Hindringer. Den passive Modstands Ledelse rejser Masserne til en fra deres Side ublodig Revolution. Besættelsestropperne kan umuligt kontrollere hver By og Gade, hvert Hus og tilsidst hvert Menneske af Indiens 400 Millioner. Skolerne bliver skjulte Centrer for Udførelsen af Ikke-Voldstilhængernes Planer. Alle Vegne, hvor de fremmede Tropper viser sig, møder de fredelige Demonstranter, der samles til Massemøder i Titusindevis. Indleder Fjenden endnu ikke Forhandlinger om at forlade Landet, påbydes Folke-Hartal¹⁰, d. v. s. fuldstændig Standsning af al Virksomhed for en kort nærmere begrænset Periode som Tegn på Sorg. Dette er et gammelkendt Middel i Indien og anvendtes f. Eks. mod Prinsen af Wales, da han besøgte Indien¹¹, for dermed offentlig at betegne, at man ikke kunde anerkende og ære den fremmede Fyrste, hvis Regering nægtede at give Indien Selvstyre. Efter Udløbet af Hartal tilstiller man Besættelsesmyndighederne et Ultimatum. Fører heller ikke dette til de Forhandlinger, hvorunder Fjenden lover at forlade Landet, går man over til ved økonomisk Boykot at lamme Fjenden; man påbyder Generalstrejke, som rammer Handel, Industri og Samfærse; man holder sig fra enhver Forbindelse med Fjenden, sælger ikke til ham, isolerer ham, finder sig uden at gribe til Modværge i alle de Lidelser, Fængslinger, Mishandlinger, Massemyrderier etc., som han påfører Folket, men man bøjer sig ikke.

Endnu to gammelkendte indiske Midler tages i Anvendelse. For det første Siddestrejken, d.v.s. man sætter sig i Massevis under tavs Protest udenfor de ledende Besættelsesmyndigheders Huse og Kontorer. Man rører sig ikke af Pletten, man spiser ikke, drikker ikke, sover ikke. Hver Gang Fjendens ledende Mænd går ud eller ind, møder de disse tavse og fastende, protesterende lidende. Så griber man til det andet Middel, Hizrat, d. v. s. komplet Evakuering af de besatte Områder, som altså bliver ganske folketomme. Ingen Bønder dyrker længere Markerne. Husdyrene har de taget med. Ingen Handlende er tilbage i nogen Butik. Varelagrene har de taget med. Alle Huse i Byerne står tomme. Samtidig begynder så den store Ulydighedskampagne, hvorunder Folket nægter at lyde ethvert Påbud fra Besættelsesmyndighedernes Side. Dette sammen med den økonomiske Boycott og den stadigt fortsatte Generalstrejke gør Situationen umulig for den fremmede Invasionshær. Hvad skal den stille op mod disse Metoder og det Sind, der ligger bagved? Det er en fysisk Umulighed at arrestere en hel Befolkning. Man kan slæbe Demonstranter og de strejkende gennem Gaderne. Man kan piske og mishandle dem. Man kan lade dem trampe ned af ridende Militærpoliti. Man kan lade sine Tanks rulle hen over de levende Menneskemure. Man kan nedskyde Inderne i tusindvis med Maskingeværer, ødelægge Byerne med Bomber etc.

Det vil alt sammen intet nytte. Til sidst vil dette Folk få sin Vilje; thi selv Voldsmagten har en Grænse, der ikke kan overskrides. Ingen Militærmagt kan tvinge et Folk på 400 Millioner, hvis det gribes af dette ikke-voldelige Sind og anvender den passive Modstand efter de gamle indiske Metoder, som Gandhi har genoplivet dem ved først at anvende dem i mindre Stil og på mindre, begrænsede Områder. Så har han gennemført Metoderne i stadig større Stil på nye Felter og i andre Egne af Indien i nye Situationer i over 30 år, således at hele det indiske Folk efterhånden er blevet ganske fortrolig med, hvorledes Midlerne skal anvendes. Tiden kan derfor når som helst blive moden til at hele Folket som Folk tager dem i Anvendelse, hvis en ny Situation, som truer hele Indien, gør det nødvendigt. Man rejste let under en

---

10 Muslimsk: Sørgedag og generalstrejke.

11 I marts 1919. Se kapitlet En mindeværdig uge i anden del af Gandhis selvbiografi.

af Gandhis Kampagner 40,000 frivillige Hjælpere, der helt gik ind for at lade sig anvende som „Soldater“ i denne ikke-voldelige Hær. Nationalkongressen i Tripuri i 1939 om national Selvbestemmelsesret nævner i sin samlede Resolution ved Mødet som en meget vel realisabel Vedtagelse i Løbet af seks Måneder at rejse en Frivillig hær på 1 Million Mand, der skal „kæmpe“ efter den passive Modstands Metoder. Ved denne Kongres drejede det sig om at tiltvinge sig Selvstændighed og Selvstyre af den britiske Regering, om denne ikke frivilligt giver det indiske Folk den fulde politiske Frihed, der nu er ved at rejses som det store, uomgængelige Folkekrav under de nationale Føreres Ledelse. Fængslinger af nok så mange af de ledende Indere eller Terrormetoder overfor Dele af eller hele Befolkningen hjælper intet i den Stund, hele Folket samlet går ind for den store Frihedskampagne efter de her skitserede Metoder, som Gandhi i stor Stil påny har bragt til Anvendelse i det indiske Folk.

Det er måske ikke sandsynligt, at Japan nogensinde vil få Lejlighed til en militær Invasion i Indien. Skete en sådan, ville det være af yderste Interesse at se, hvorvidt de indiske Førere kunde formå Folket til samlet at anvende Gandhis Metoder i en hele Folket omspændende passiv Modstand. Skete dette, ville Udfaldet ikke være tvivlsomt, men på Forhånd givet. Den Tid må nu være omme, da man peger Fingre ad den passive Modstands Principper og Praksis. Dens bærende Ideer er af Gandhi og hans Folk blevet gjort kendt og praktiseret så mange Gange og på så mange Måder som politisk Metode i Indiens moderne Historie i de sidste 30 år med så store Resultater, at ingen Kender deraf med Rette kan ryste på Hovedet af de „upraktiske Idealister“. Disse Idealisters bærende Tanker har allerede vist større og mere gennemgribende Resultater end Voldsmetoderne, særlig når man tager Hensyn til, at disse sidste virker nedbrydende og ødelæggende på alle Områder, mens de ikke-voldelige Metoder ud fra det Livssyn og de folkelige Opdragelsesprincipper, der er Drivkraften og det bærende Sind bag dem, betegner en positiv og skabende Folkeopdragelse af en Rækkevidde og Betydning, som næppe kan overvurderes. Det har allerede på mange Områder haft uoverskuelig Betydning, at Indiens største Skikkelse i et helt Slægt led har lært sit Folk, at der findes ingen anden Grundvold at bygge Liv og Arbejde på end Sandhed, at det onde i alle dets Skikkelser ikke kan overvindes ved ydre Magt, men kun ved frivillig Lidelse for Sandhedens, Frihedens og Rettens Skyld, og endelig at et Samfund og et Folk kun kan trives sundt ved at samle Opmærksomheden om de Mennesker, der er ringest og sværest stillet og derefter tjene dem uselviskt og offervilligt. Gandhi og hans Folk har gjort dette og gennem deres Tjeneste vist sig værdige til at lede. Med Tillid giver et Folk dem Ledelsen, som stiller sig solidarisk med de ringeste i al deres Nød.

DETTE lille Skrifts Emne fortsættes i en Pjece, som er under Trykning, og hvis Titel er: „Den moderne Inders Stilling til Vestens Kultur og Kristendommen; et åndshistorisk Perspektiv“¹².

Pjecen kan bestilles hos Forfatteren.

Efterord af Holger Terp

Anden udgave. Lettere moderniseret retskrivning og skred i sideombrydningen som en følge af det moderne papirformat. Udgivet af Det danske Fredsakademi December 2008. Udgivelsen er en del af Fredsakademiets dokumentation af fredssagens historie. Indskanning, noter og efterord ved Holger Terp.

---

¹² Publikationen er tilsyneladende ikke registreret i Dansk Bogfortegnelse.

Dette efterord har fem hovedafsnit:

- 1: Selve pjecen samt supplerende oplysninger om
- 2: Indien under anden verdenskrig,
- 3: Debatten om Indiens selvstændighed og
- 4: Perioden mellem Indiens selvstændighed og drabet på Gandhi og
- 5: Gandhis visioner for et frit Indien.

Disse afsnit er sammenbundet kronologisk og emnemæssigt.

Gandhi som folkeopdrager

Denne publikation, der er den sidste skrevne af den lille håndfuld danskere som besøgte Gandhi i Indien, er sjælden, udkom i 1943. Nu er der kun to eksemplarer tilbage af den i det danske folkebibliotekssystem, et i Det kongelige Bibliotek og et i Statsbiblioteket i Århus, samt et i Fredsakademiets arkiv. Udgivelsestidspunktet er vigtig i denne sammenhæng, fordi pjecen udkom midt under den tyske besættelse af Danmark, i en periode, hvor der både var folkestrejker og illegale aktiviteter, herunder redningen til Sverige af de fleste i Danmark boende jøder.

Danmark var det eneste tyskbesatte land under anden verdenskrig, hvor fredsarbejdet fortsatte uhindret og Knudsens Gandhi pjeces er den ene af to publikationer der udkom i de tyskbesatte lande. Den anden er norsk. Når den tyske besættelsesmagt ikke forbød det danske fredsarbejde hænger det formodentlig sammen med det simple fakta, at fredsgrupperne her i landet dengang var en massebevægelse og da tyskerne havde en interesse i at bevare samarbejdspolitikken så længe som overhovedet mulig, så man igennem fingrene med den danske fredsbevægelses aktiviteter.

Den første del af pjecen kan med fordel læses som en generel dansk indføring i Mahatma Gandhis begrebsverden inden man begynder at læse Gandhis store selvbiografi. Den anden del der handler om Gandhis alternativer til en mulig besættelse af Indien, trækker delvist Fredsakademiets Gandhi dokumentation frem til anden verdenskrig og fører desuden til nogen overvejelser om Gandhis betydning for den indiske statsdannelse i årene efter verdenskrigen, men først et par ord om forfatteren skoleinspektør Knudsen: Født 1892. Død 7. oktober 1976. Gift med Grete Knudsen og fætter til missionæren Anne Marie Petersen. Knudsen var skoleinspektør, missionær og redaktør. Deltog ved indvielsen af Anne Marie Petersens pigeskole i Porto Novo i januar 1924. Axel Knudsen og hans kone Grete var i Indien i årene 1923-1927, hvor Axel ledte en skole i Madras støttet af valgmenighederne i Herning og Ryslinge. I Kodaikanal skrev han skrev i 1926 til Gandhi om tilladelse til at oversætte hans selvbiografi. Han havde tidligere besøgt Gandhi. Gandhi svarede den 24. april 1926. Knudsen skrev igen til Gandhi i 1928 fra Skern, efter en artikel og Gandhi svarede den 7. december 1928. (CWMG30:351, 38:173).

Knudsen og præsten Hans Magle publicerede tidsskriftet "Øst og Vest" : Tidsskrift for moderne Aandsstrømninger mellem Folkeracerne, 1929. desuden skrev han Artikler til Porto Novo Missionsbladet. Efter opholdet i Indien havde Knudsen bopæl i Brande.¹³

---

¹³ Dødsfald. I: V.A. E. 8.10.1976
Dødsfald i Brande (ukendt kilde).

Indien under anden verdenskrig

Gandhis holdninger til anden verdenskrig og tiden der fulgte er stort set ikke skrevet på dansk, men i den engelske Satyagraha antologi fra 1951 er der samlet Gandhis artikler og breve om dette emne fra denne periode samt en del sekundært litteratur.

Ved anden verdenskrigs udbrud i efteråret 1939 befandt Gandhi sig i en dyb krise, og beretter til den amerikanske journalist Louis Fischer, at han havde daglige skændelser med Gud. "Ikkevold havde slået fejl. Gud havde fejlet, men hverken Gud eller ikkevold var vigtige. Menneskeheden var vigtig. Derfor ville han fortsætte uden at miste troen."¹⁴ "Hr. Hitler er ansvarlig for krigen"¹⁵, mente Gandhi, men han og de fleste indere, bortset fra kommunisterne, ønskede i perioden frem til tyskernes invasion af Sovjetunionen i juni 1941 ikke at deltage i anden verdenskrig¹⁶. Briterne skulle dog ikke forvirres af indernes holdning til anden verdenskrig. Selv om Gandhi var modstander af krig, ville han give briterne og deres allierede moralsk støtte, men ikke støtte et væbnet Indien mod en angriber, og ikke engang støtte oprettelsen af et parti til bekæmpelse af hinduistisk-muslimske oprør. Et politikorps som venligt skulle tage sig af banditter og uromagere ville han godt acceptere.

Kongrespartiet ville godt støtte krigsdeltagelsen, hvis visse krav blev imødekommet¹⁷ og imod alles forventninger accepterer Gandhi kongressens krav. Hans svar til Louis Fischer er bemærkelsesværdigt: "At the time of writing,' he retorted, 'I never think of what I have said before. My aim is not to be consistent with my previous statement on a given question, but to be consistent with the truth as it may present itself to me at a given moment. The result is that I have grown from truth to truth..."¹⁸

I midten af oktober 1939 giver briterne efter og lover for første gang inderne selvstændighed, hvis de ville yde militær støtte, men kongrespartiet er afvisende og svarer nej. Man så tiden an. I slutningen af juni 1940 gentager briterne tilbuddet og da er kongressen uenig med Gandhi og Ghaffar Khans pacifistiske holdning. Tidligt næste måned svarer kongrespartiet, at det ville støtte krigsdeltagelsen, hvis landet blev lovet fuld selvstændighed og en central regering.

I september 1942 arresterede briterne i Indien Gandhi, hans hustru og nære medarbejdere samt en lang række medlemmer af det indiske kongresparti, fordi de indiske politikere ville have briterne ud af landet. Efter et malariatilfælde løslades Gandhi i maj 1944. Resten af kongrespolitikere løslades først i midten af maj 1945, da anden verdenskrig kørte på næstsidste vers.

Gandhis samlede værker starter i 1884 og fylder lidt over 100 bind hver på omkring 550 sider. Dokumenterne omkring anden verdenskrig få og er i bindene nr. 76-87. Bind 83 indeholder dokumenterne fra juni 1942 til januar 1944 som hovedsageligt består hovedsagelig af breve og nogle få interviews.

Derfor må denne del af efterordet suppleres med sekundære fremstillinger.

Knudsen, Axel J.: Skoleminder. I: ? s. 9-10.

14 Fischer, Louis: Gandhi and Churchill. Sarvodayaya, Juli 1989 s. 5-16 og s. 59-64.

15 Harijan, 16. september 1939.

16 Fischer, Louis: My Week With Gandhi. Sarvodayaya, november 1989 s. 5-29.

17 The Working Committee of Congress: Manifest dateret 14. september 1939.

18 Fischer, Louis: Gandhi and Churchill s. 7.

Nævens i forbifarten skal også Gandhis nære ven englænderen C. F. Andrews bog: Det rigtige Indien, der udkom på dansk i 1939, med undertitlen "Et bidrag til forståelse". Inderne stod efter frigørelsen fra Storbritannien i den situation, at befolkningen og politikerne kunne vælge mellem to måder at danne deres stat på. Den ene var at fortsætte Gandhis eksperimenter med sandheden og afskaffe dommere, politi, militær og kastesystemet, og den anden måde var den traditionelle måde at indrette sig på, mere eller mindre efter britisk forbillede.

Debatten om Indiens selvstændighed

For Gandhi var hovedproblemet for et frit Indien demokrati. Hvordan kunne Indien blive et politisk demokrati, når kongrespartiet var så populært, at alle andre politiske partier var små og betydningsløse?¹⁹ Og hvad indeholdt begrebet demokrati?

Gandhis politiske testamente blev skrevet den samme dag, han blev myrdet. Af dette fremgår det klart og tydeligt at Gandhis visioner om et frit Indien ikke stemte overens med det regerende indiske kongresparti. Faktisk var en af forudsætningerne for indførelse af reelt politisk demokrati i landet, ifølge Gandhi, at partiet blev afskaffet, fordi det havde overlevet sig selv, og stod i vejen for den udvikling i landet Gandhi ønskede. Gandhi ville en ikkevoldelig samfundsorden som er baseret på satya og ahimsa, sammenfattet i det engelske begreb trustship²⁰.

Gandhis visioner for et frit Indien

Da Gandhis politiske testamente er meget lidt kendt, publiceres det her i uddrag, citeret fra andet bind af Gandhis Non-Violence in Peace and War s. 378:

"Though split into two, India having attained political independence through means devised by the Indian National Congress, the Congress in its present shape and form, i.e. as a propaganda vehicle and parliamentary machine, has outlived its use. India has still to attain social, moral and economic independence in terms of its seven hundred thousand villages as distinguished from its cities and towns. The struggle for the ascendancy of civil over military power is bound to take place in India's progress towards its democratic goal. It must be kept out of unhealthy competition with political parties and communal bodies. For these and other similar reasons, the A.I.C.C.²¹ resolves to disband the existing Congress organization and flower into a Lok Sevak Sangh²² under the following rules with power to alter them as occasion may demand"...

Resultatet af udviklingen kender vi så godt. De indiske og pakistanske politikere ville ikke save den gren over, hvorpå de sad. Indien blev delt i regionale stormagter. Den indiske og Pakistanske oprustning førte til konflikter og krige. Den førte til konflikter mellem hinduer og muslimer, til terrorisme og sidst men ikke mindst til både Indiens og Pakistans bevæbning med kernevåben²³.

19 Fischer, Louis: The Future of India. Sarvodayaya, februar 1990 s. 11.

20 A Non-violent Social Order: Problems and Prospects. Sarvodayaya, marts/april 1990 s. [9]-41

21 The All India Congress Committee. Kongrespartiets forretningsudvalg eller bestyrelse.

22 Folkeafstemning i Indien.

23 India Nuclear Weapons

<http://www.fas.org/nuke/guide/india/nuke/>

<http://thebulletin.metapress.com/content/147052n7g76v4733/fulltext.pdf>

Pakistan Nuclear Weapons

Gandhi blev myrdet på et tidligt tidspunkt under den kolde krig som kom meget belejligt for de vanetænkende indiske politikere med Nehru i spidsen. Gandhis visioner for et frit Indien uden vold, udnyttelse og undertrykkelse blev aldrig gennemført på statsplan. Heller ikke noget andet sted i verden har ansvarlige politikere været så eksperimenterende, at de har turdet etablere statens sikkerhed på det eneste som ikke koster en formue og efterlader landet som et stort befæstet dårekiste og fattighus: Sandhed, ikkevold og frihed. Betingelserne for de tillidsskabende foranstaltninger der gør befolkningen elskværdig.

<http://www.fas.org/nuke/guide/pakistan/nuke/index.html>

India Pakistan nuclear powers

nuclear war - nuclear testing - weapons and warfare.

Useful resources and links.

http://www.indianchild.com/india_pakistan_nuclear_war_weapons.htm